

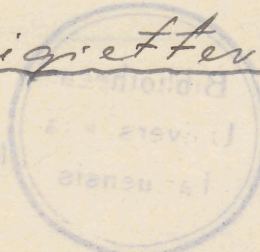
Diplomitöö
392450

Võis ametliku
dokumendina
30.5.39

Riho Kiviluup.
stud. jur.
matr. A 8810.

E. V.
TARTU ÜLIKOOLI
ÕIGUSTEADUSKONN
26. märil 1939.
Nr 508
TARTU

Posti-telegraafi-
telefon rakendus
riigireferenduses.

A. B.
8078

1963

2 vi 89 lovetas õigusteaduskonnas

Faint handwritten notes and signatures at the top of the page.

Faint text on the right side, possibly a date or reference number.

Sisukord:

- I. Sissejuhatused lka 1-6.
- II. Raking --- 7-22
- III. Posti-telegraaf-telefon
 arendus riigimejanduses
 lka 23-34.

Sisseejuhatuses.

Kõos riiskonnale are-
nemise ja eluvalduste mitmekesis-
tumisega leiame sageli kaasaeg-
seid riike teotemas tegevusaladel,
kui varemadel aegadel vaeralt
riigitigevus ulatus. Me leiame
paljudes riikides riigivalduses rõga
mitmekesuseid ettevõtteid, kus varem
domineeris erakapital. Me ida-
naaber Nõukogude Vene on kogun-
koarunud kõgu raudanduse ja suu-
rema osa tööstusest - erakapitali
rakendus sääl on minimaalne.

Kuna riigikapitali rakendamise
ettevõtluses tundub ähvardavana
erakapitalistlikele ringkondadele, siis
on see riiskonnas huviosaliselt ringst
ja ka mõnede traditsiooni poolest aru-
tud arutama kas selline ettevõtte-
te majandamine on iseloomu ratsionaal-
ne ja majanduslikult tulus.

Riigiettevõtluse rahjuss väidetakse,
et riik, omades ilmat võime, teeb

n.ö. ebarõrdset konkurenta, oles ^{õimelise} oma
õimuga kaarama turguid ja
väljasuruma erakapitali. Ka
e' olla riigipararaat kiilaldaselt
paender ettevõtluse, juhtimise ja
maksimaalse tulukuse saavutamise-
sks, kuna riigitarjad-ametnikud,
oma tegevuses tsentraliseerituna
on seotud efektiivse kontrolliga,
mades äärmiselt väikse tegevusvaba-
duse ja seeläbi otsustusõime, mis
aga väga harvile on ettevõtluse
kohandamisels konkurentsele. Ka
e' olla neil kiilaldast huvi ja em-
giat ettevõtluse juhtimisel. Need
vastuvõetud õised kiil paikapidada
endistes siiroraahtis, kus riigipa-
raat ol. tüga väga raskest liikuv,
kuid kaasajete riikide tegevus on
rejuvalt näidatud, et ka riigi-
ettevõtted on võimalik vägaq. tuler-
kalt majandada. On leitud riig-
halduseq. sistems vorme, kus on
võimalik vägaq. paender tegevus-
mine. On sel mõttes loodud vähem-
tsentraliseeritud asutised, paender-
rama kontrolliga, ararama amet-
nikkude tegevusvabadusega ja sajel.

dus ja teotsemne aga rahvamajanduslikult osutus vajalikuks.

Meie riigiettevõttes võime eritleda kolme alaliiki, vastavalt nende rakengule:

1) riipõhikirjate riigivalduste piirides teotserad haldusasutiste normis rakendatud ettevõtted.

Sia kuuluvad post, telegraaf, telefon ja raadiod.

2) riipõhikirjade alusel teotserad riigiettevõtted. Sida kuuluvad näit. Eesti Maapank, Põhjalaenu Pank, Riigi Trükkimaja j. n. e.

3) aktiivseid ettevõtteid, s. o. liik ettevõtteid, kus riik on aktiivse paketi enamiku omanik ja vaid väike protsent aktsiatest on ettevõtte juhtkonnal, nende suurema isikliku huviga arutamise ja sidumise ettevõtte tulude maksimaalseks. Sida kuuluvad näit. "Eesti Metalltööstus", "Riigi Turbatööstused", "Kehra sulfaat-tellulose tööstus" j. n. e.

Seele ettevõtte rakengule viimane on rajunenud praktiliste ja ettevõtte kuulumise võtteid.

hese alaliki sõltub sellest, kui võrd
ettevõtte majandamine vajab paene-
likkust, lastesest konjunktuurile
kohanemisel, ja oma sihtide
taotlemisel.

Kõige paendlikum ettevõtlus
liik on 3. tüüp s.o. antisooneritud
ettevõtted, ja see liik onj. randa-
tud tegevusaladele, kus sihtid on
lähedased eraettevõtlusele ning
tegevus nõuab kiiret kohanemist
turumolekordadega.

Nii ongi saarutahud ka riigette-
võtluses samad töö- ja kaubandus-
eldused mis eraettevõtluseski, ja
pole kahtlust võimets nende täiesti
tulenus majandamises.

Arvestades, et riigiettevõtte tege-
vus kaarab rahvamajandusele kult
väga tarvilikke ja kultuuriliseid
tähtsaid alasid, ei ole seepärast
kivita tungimise nende tegevus-
alade normidesse, ja tutvuda
nende raeringu ja tegevuse riiki
asjadega. Käesoleva kirjutise
riiesandeks ongi üksikasjalisem
sivremine riiki tähtsamad rahva-
majandusala - posti - telegraafi, ja

telefonit liidust kaarava rühmit-
luse raingusse ja majandamuse.

Alismaterjalna on kasutatud
saadavadat uusimat andmetikku
ja vajalike skaidus ring määre
millest olgu loendatud järgmised:

- 1) Posti, teligraaf, telefon ja
radio skaidus.
- 2) Postiametnoma töökorralduse
juhtrisid - Postital. tuse rügaam.
- 3) E.T. 19^{37/38}a. elarve täitme
ja kassa aruanne.
- 4) Riig. kontroll aruanne (a. n. punane
raamat) 19^{37/38}a. aruanne te
täitme ja majandusliku kont-
roll kohta.
- 5) Postiametnoma tegevuse ja
aruannete täitme aasta -
bille tään 19^{37/38}a. kohta.

II Rahing.

Posti, telegraafi ja telefon ala -
ühendatult postiametkonna - tege-
vuse lähemad alused määrab posti-
telegraafi - telefon - raadio seadus,
kus on öeldud et posti, telegraafi,
telefon ja raadio üldtarvituselise
talituse eestis toimetas riik Tede-
ministriumile alluva postiamet-
konna kaudu. Nii on siis posti-
ametkonna tegevus meil allutatud
Tudeministriumile. Kõikjal see ei
ole nii, näiteks Saksas, Inglismaal
ja Prantsusmaal on otse posti-
telegr. - telefon ministriumid. Arves-
tades aga meie territooriumi väikesust
on rakendus ministriumile alluta-
tud talitusega otstarbekas.

Ennen sirdumist postiametkonna
rahingu äärikasjalisele raatlusele
ei ole vist liigne määrata posti-
telegraafi - telefon asutiste seisund
rakendatud riigil haldusloretilisele.

On sageli kuulda arvamus, et
postiametkond on ametasutis. Kui
nii, siis peaksime lähemalt määratleda

missugune haldusametis see võiks olla? Teatavasti haldusõiguslikult haldusametised jagunevad: ametametised ja 2) teoametised (sihtametised).

Neist ametametis on normeloorainena ametis s.o. ametis kes oma tegevuses juriid. l'ste faktidega sünkroniseerib, muudab või kaadab õigusvahetunde. Teoametised aga oma tegevuses norme ei loo, vaid teotavad teatavas kindlaksmääratud tegevusfääris. Teie küsimusele: millisele liiki siis neist kuulub postiametkond? Oma otseste tegevuses ja postiametkondki tekitab õigusvahetunde, sõlmides lepinguid ja võttes eppeliseid oma peale rüga mitmesuguseid tehinguid. Ka teostab postiametkond järelvalvet posti- telegraaf- telefon- raadio seaduse ning sama ala käsitlevate määruste täitmise üle. Ometi ei oleks õiglane asetada postiametkonda ametametiste liiki, sest seadused ja määrused, millede kohta postiametkond järelvalvet teostab, on

riiseadused ja pendentarad rihti
ettevõtteid riiala. Haldusasuti-
sed sõna otseses mõttes on inna-
kas enesekaitse või jurisdiktsioo-
ni alal hõlpsavad; mil aladel aga
postiametkond ei tegela. Ennem
võiks vast postiametkonna ase-
tada koasutiste liik, s. o. kind-
lat silti taotlusa ettevõtteina.

Post-telegraaf-telefon ei pruugi
aga sugugi olla rakendatud hal-
dusasutiste võrre usendatuna,
isegi mitte riigiettevõtteina. Vaadel-
des postiametkonna rakendust
teistes riikides liame, et paljudes
riikides kas post, telegraaf telefon
riikult või ka mitu ala koos on
hooldus ettevõtteid. Viimastest
Toanis on telegraaf ettevõtte
käes, Rootsis telefon, Põhja Ameerika
riikide mõnes osariigis aga
hooldis kõik alad ettevõtte käes.

Viid kirjeld vast riisimus, kas
sildse on otstarbekas postiametkon-
na rakendus mil deval kehtel
riikide ettevõtteina haldusasu-
tise vormis? Kas e-oleks hooldis
otstarbekam postiametkondade

raandada eripõhikirjalise efferõf-
tena või koguni eraefferõffena?

Postiametkonna eripõhikirjalisele
viimne ja isegi eraefferõffena raan-
damine on Eesti iseseisvuse ajal olu-
kaalimisel. Telefonide ala ole-
mise iseseisvust meie territooriumil era-
efferõffide käes - osalt kohalike
mõisnikele osalt Riia telefoni
seeltsi omanduses. Alles iseseisvuse
ajal riigistati telefonid, ja 1919. liideti
posti-telegraafi-ala külge. Ometi on
jäänud peisima marguse raan-
gunde ja eelne se kõrge otstarbe-
kamana. Põhustena maks see
ni on loetluse järgmiselt:

1) Meie põhiseaduse §16 tagab
posti-telegraafi-telefonisaladuse,
väljaarvatakse juurde kohtuasutiste
nõudel kuritegevuse vastu võitlemiseks.
Saladuse säilitamine on kõige
paremini teostataventraliseer-
itud birookraatlikus süsteemis kor-
raldatud ametkonnas, valitud
distiplinaar- ja kriminaal-vas-
tust kandevate kompleksite amet-
nikkude kaudu. Ometi ongi posti-
ametkonna suurim sarnasus teiste

haldusametistega just teinjasnõuna
komplektuurimises, mis sinna täiesti
haldusametistega sarnaselt. Enne
ametisse määramist saavad ametni-
ked põhjaliku ettevalmistuse kõrgel
talitusaladel 6 kuu kestel. Epilasti
võtmise sinna põhjaliku valikuga
psühhotekhnistid katsete sooritamine
andekate epilas-kandidaatide hulgas.

Pärast ametiksami edukat soovi-
tamist ametnik-kandidaadid määre-
takse esialgu vabateinjana tein-
tuse ja alles vastavaid võimeid
ilms näidanud kõlkekud kandidaadid
ametotaks paar aastat möödudes
ametnikkandeks koosseisustesse kohtu-
dile. Sarnane ettevalmistus tagab
väärtusliku ametnikkandeks koostis-
koostise võimeid sarnast
ettevalmistust ei anta, kuna pika-
ajaline ettevalmistus on kullalt
kulukas ja tavapärasele ettevalmistusele
on ikkagi tuledest suuremal mää-
ral huvitatud, ku rix.

2. Strateegilised põlvkonnad

Kaasaegses riiskonnas on riikide
olemasolev suuresti sõltuv hästi-
organiseeritud riigikaitsest. Pärvalt

arenenud sõjapidamise tehnika
on paisanud sõjategevuse laiale
rindele ja tagalale. See tõttu on
ilmtähtsaks kujunenud tarve lait-
matus side järele. Korralduse side-
pidamist aga tagab vaid plaanind-
lalt hästiarendatud ja tehniliselt
täiuslik sidevõrk ja laitmatu,
kogunud eriteadlaste teenindamine.
Siin on vägev tuleline, et riigil
selles alal valmis rajal on kooseis
ustavaid, hoolsaid eriteadlaste-
ametnikke, keda esimesel vajadusel rannen-
dada sõjasisel pidamises. Praegu-
kehtiv raamig rahuldab ses suhtes
nõudmised.

3) Kultuur- ja majanduspolitiil-
sed kaalutlused. Seoses majan-
duse ja kultuuri alu arenemise
ja laienemisega on riik suure-
nenud nõue kiirema liikumise järele.
Turpuu laialipaisumise ja kauban-
duse elavemise nõuab kiiret ja
sisaldatavat teadete, vendluste
edastamist ja tehingute
sooritamist kauge vahemaa tagant.
On saanud vältimatult nõue

u jak'janduse, kirjanduse ja kunsti
levitamises kõige kõrgema taseme ja
maamurnadega. Posti, telegraafi
ja telefoni kasutamise ei ole enam
mingi luksus, vaid on kujunenud
praeguse kultuurilise esmajärgelise
tarbeks. See pärast on ka loomulik,
et iga kultuurriigi huvi on suunatud
posti-telegraafi-telefoni ala arendada
kõige rihtlaselt kättesaadavaks,
võimaldada laiemale rahvahulgale
nende alade kasutamist. Kõigi
meie riigis postiametkond pide-
valt on majandamises jätnud iga
aasta 1-1,5 miljoni erandit ei lüüaks,
vaatamata alalistele kapitali in-
vestimise tehnikute säadete muenda-
mises, kinnisvarade soetamises j. n. e.
ei pruugi see alati olla s.o. tule-
sid ilujääma. On terve rida riike,
kus postiametkond end vaevalt ta-
sapele ise rahjega töötab. Era-
ettevõtlike juures oleks aga vae-
valt mõeldav laiemate rahvahul-
kade huvi silmaspidamine. Kindlasti
lõhutatakse siäl ärisest tu-
seisukoht ja oleks vaevalt mõeldav

et näitaks, elitatakse kümneid kilomeet-
reid kulukaid liine vaid selleks, et
mõnt kaugemat jaimessest varus-
tada üldtarvituseks telefoniga,
mis end kumagi ei rentier. Praegu-
seni on aga arendatud telefon-
aralike kõnepunkte nii, et umb. 500
elakku kohta ja 10,4 km² pindala
peale tuleb telefoni kõnepunkt.
Sellele pidev võrgu arendamine on
ainult mõeldav, kui ettevõtjana
tutakse riiki, juhitud rahva häi-
käigu soodustamise tahtel.

Ka on rakendus praegusel kujel
ratsionaalne ja majanduslikest kül-
kas. Pääle otsuste posti-, telegraafi-
ja telefonialalistel talitustel on posti-
ametkond koarandud terve rea tal-
tuse teate riigiettevõtete valdkonnast,
mis võimaldab ametkonna kulukamat
majandamist ja asutiste võrgu koost
ka keskustesse, mis ameti posti, telefoni
või telegraafi alade talitused kas riks-
kult või kõik alad kokku ei võimaldab
palgelist ametnikkude kaadri pidamist.

Nii on postiametkonna käes Riigi
Ringhäälingu kuulamisluubade välja-
andmine, kontroll ja maksude vastu-

võtmise ning seagavate seadmete, ja lülitus-
seadmete kontroll. Riigi hoivus- ja
alalt on igas postkontoris riigi-
hoivus- ja agentuur tähtajaliste
ja tähtajata hoivus- ja vastu-
võtmise, ja väljamaaksuga (esialgu
nõuete esitaja ja operaatoride tege-
likult sooritajate ametkonnas.) Riigi-
hoivus- ja alalt on Riigi klassivõteri-
piletite müük ja vahetus. Raud-
teede tal. alalt pagasi- ja
kaubasaadetiste vastuvõtmine- välja-
andmine raudteemaadest unal-
devate kaudu postkontoris ning
pagasi- ja kaubasaadetiste raud-
postvagunest. Pöörle selle tempel-
maksu vahendite müük, millele
alalt ka otsest ja kaudu postiamet-
konnas tööilisaannete.

Nii näeme terve rea tegevusala-
sid, mida sooritavad postiamet-
konnas tundes n.ö. "töö kõvalt"
ja millest soadud tuleid võimal-
davad tulekamat majandamist
sõltuvalt heidest.

Siirdudes taas postiametkonna
rakingu vaatlusele, tuleme

X

asutiste võrguga ja saanud neist
ülevaate nende teenindamisega.

A. Postiametkonna asutiste võrk.

Funktsioonide ja teenindamise järele
jagunevad postiametkonna asutised
järgnevalt:

- a) Keskasutus (Postitalitus)
- b) Normaaltüübilised asutised
- c) Erilisama tüüga asutised
- d) Alasutised:
 - da) agentuurid
 - db) kirjatallused
 - dc) telefonirõnepunktid.

Postitalitus on keskasutus, mille
kohalike asutiste töid ning ta on
jao tahtud vastavalt tööiseldomule
iliksasse alasse: isikukonna, majan-
duse, arve- ja aruande, kohtuasjode,
postieksploataatsioon, postivõrk, telegr.
-telefon-radio eksploataatsioon, rah-
vusvahelise p.t.-t.-r. eksploataatsioon
ning tehnikas ala. Kõigi nende alade
juhatajad on otuses alluvuses Posti-
talituse direktorile ja juhid
iseriigist oma alalist tegevust, andes
postitalituse direktorile oma tegevus-
alasse kumulvaid juhendõnne, korral-
dustel ja muud kirjavalitusel kee-
alakiija. Postiametkonna talitustest

Asetest keskaustis osav ei võta.
Niid sooritavad normaaltüüliised,
viiisunnega ja abiaustised.
Austiste võrgu arendamisel on
kasutatud piirkondade kujundamise
põhimõtet ning austiste astmelist
asetamist piirkondadesse, vastavalt
asukoha asustamise tihedusele ning
postitahetuste intensiivsusele. Piir-
konna keskuses on normaal tüübi-
line posti-telegraafi-telefon kontor
kes toimetas ametkonna igapäevase
talituse. Piirkonna muis tähtsamis
keskustes on agentuurid, tahtustepu-
lhtsustatud kogu ning vähemis
keskustes (nagu küllades j. n. e.) posti-
talused, kes toimetasid vaid lht-
postisaadetiste vahetust ja post-
markide müüki, ning kust on vöi-
malik ka enamikus kõnelda telefonil,
kuna enamikus kirjataludest asub ka
telefon kõnepunktid. Normaaltüü-
bilise p.t.t. kontor piirkonnas aset-
sevad agentuurid ja postitalused
ning telefon kõnepunktid alluvad
piirkonna postkontorile, kes toostab
neis järelevalvet. Andmetel
1. aprillil 1938 a. oli austiste liike

Et. Min. Arh. Jark.

Järgi:

normaal tüübita 122

eri ilusannetiga 21

agentuure 627

kirjataluseid 2944

telefonikõnepunkt 1740

Nii on reorganiseeritud tsentraalseer-
tulft piiramiid, mille tipus
on Postitalitus. Sellele on
subordineeritud 122 normaal-
tüübit ja 21 eritüübit asutist
kes oma vahel koordineatsioon-
vahelkonnas. Neile 143 asutisele jääb
omakorda alla 627 agentuuri
ja 2944 kirjatalu ning 1740 kõne-
punkt.

B Postiametkonna asutiste revisjon

Et asutiste tegevust rohkem
kontrolleerida kontrollida sagidusega on
reviderimise suhtes korraldatud
asutised järgmiselt: linnades asuvad
normaal tüübita postiasutised revideri-
vad Postitalituse revidendid, teis-
normaal tüübita asutised reviderivad
maakonnas linnades asuvate kontorite
illemod või nende abid, ja abiasutise-
-piirkonnas kontrolleerivad kontorite illemad
või nende abid. Peale selle teostavad

niis el-, fantsilist- kui ka järelkontrolli Riigikontrolli Teedeosakonna ametkond - residentid ja kontrollid kõigis postiametkonnas asutistes. Ka eelarvad kõik normaaltüübilised asutised sissetulude ja kulutuste registreerivad aruanded igal kuul ilul vajalike dokumentidega otsustatakse Riigikontrolli Teedeosakonnale. Nii on tagatud pidev kontroll niisama asutiste ailemate kui ka Riigikontrolli ametkondade kaudu.

C. Postiametkonna teenindamine.

Ainult kuskasutist, normaal ja erisisesannetega asutis (kõnnu 143 as.) teendatakse postiametkonnas koosseisulise isikkonnaga majandatakse postiametkonna seimvaderit. 1. aprillil 1938a. ol. 143 elnädalised asutised teenindamisel rahendatud 1747 tööjõudu, neist 1263 mees- ja 484 nais-Teenijat. Aliaasutis (sõ. agentuur, kirjatalused ja telefon kõnepunktid) teendatakse teiste ametiasutistite teenijad või eraisikud kõrvaltöona postiametkonnas või huvitatud eraisikute poolt maksitava tasu eest (tavaliselt agentuurides) ehk hoopis

tasuta - ametina (haralset kirjastaldus ja telefonivõrgu ehitamine ja aladose abiasutiste võrgu tekkimise võrdlemiseks odav, sest ka abiasutiste ruumide, kütte ega valgustuse eest ei maha postiametkond.

Agentuuride juhatajad saavad tasuta agentuuri läbi töötatud töökoormuse kohaselt, postiametkonnast saadud statistiliste andmetega kindlaks määratud arvatu järel. Agentuuri juhatajate tasuta normid on kindlaks määratud Tulemiste määrusega. /

1937/38a. juulis maksiti 603 agentuuri teenindamise tasuks 150.735 krooni, mis tuleb keskmiselt ühe agentuuri peale aastas 250 krooni või 20,8 krooni kuus. Arvates ühe krosse suure ametniku keskmiselt aasta palgaks 1000 krooni, saad 603 agentuuri juhatajad teenindamise tasuks ainult 150,7 ametniku palga s.o. 1 agentuuri juhataja umb. ühe ametniku palga. Kui veel arvestada normaaltingimistele asutiste magandamisel s.o. ruumide üür, kütte, valgustus, koristamine jne. siis nähtub kui palju odavam on abiasutiste

Nõrge rakendus praegusel kujul. Meidugi ei tohi aga sejuures unustada et agentuurides on töö lihtsustatud ja umb 30% abiautisti töökogumist tuleb normaaltüübliste autistide teinud normaal sooritada, peäle selle aja kulunud nende kontrollimisele.

Postiametkonna oma koosseisuline isikud s.o. isikud Postitalitus ja normaal tüübliste autistide teinud mees, on kindlas arvulises vahetoras sooritatud töoga, ja arvutata- tase statistiliste andmete põhjal Töödenniste poolt määrusega kehtestatud töönormide kohaselt. Töö on postiametkonnas normatud juba alates 1923 aastast. Normid on välgatöötatud üksikasjalise aja kulunäotmisinga üksikute tööelementide sooritamiseks normaalse tööpingeriga.

Tööelementidele kehtestatud aeg on arvestatud üksikesse, võttes ette tööühiku aluses aja kul 9 sekundit. Ni peale teinud normaalse pinges juures teinud jooksul $3600:9 = 400$ tööühikut. Kõik postiametkonna talitused on, arvestades nende

Tööelementide koostist ja ajakulge
rõnnetatud kindlale ekvivalendile.
Niivõttes võrdub ühe lühikuga
lühitöötamise 1 tööühikule, üks
lühid sisseaegne lühik 14 töö-
ühikule, üks lühid sisseaegne raha-
kaart 20 tööühikule j.n.e. Järeli-
kult on töökoos võrdne, kui on
lühitöötatud 400 lühikuga või
20 lühid rahakaarti. Kogu amet-
konnas töö kohta peetakse äärmis-
ajalist statistikat - lühitööde-
kiste kohta perioodiliste loendustega
ja registreeritava teatustega (hät.
rahakaartide, pankade telefonikõnede
j.n.e.) kohta alalise registratsiooni-
ga kogutud andmete põhjal. Kogu-
tud statistiliste andmete põhjal
arvutatakse tegevuseaasta lõpus
iga ametise töökoosum korraldes
statistilistes andmetes kokkuvõetud
saadud te arvua vastava tööühi-
gi ekvivalendile. Saadud koguarv
jagatakse iga teenija kohuselisele
töönormile, milles praegu on 840.000
tööühikut ja niisaadaksegi tege-
vusele tööle vastav isikund.

III.

Posti, telograaf, telefon: arendus riigimajanduses.

A.

Postametkonna tulest tildiselt.

Tulusid saab postametkonnal kõigelt talitustelt tariifides kindlaks määratud maksude räs. Tariifid suuremal osalt on koguriigi territooriumile riiklased n.n. riiki tariif. Oad telefonikõnemakside alal on arendatud territoraalne n.n. teoon tariif. Siin on võetud tariif aluses sisejooneline vahemaalähte- ja siht-telefonikeskjaamade vahel. Vastavalt kaugusele on igast telefonikeskjaamast kolm teoon: 1/ kuni 25 km. raadiusega sөөri; 2/ 25-50 km. sөөri; ja 3/ territoorium väljaspool 50 km. sөөri.

Taksirühme aluses on a) posti alal: kirjapostisaadetiste juures kaal, rahasaadetiste juures rahasumma; b) telefonialal: kõnekustvuse ajaline üht (3 minutit) ja radiaalne vahel-

maa lähte-ning sht telefonikesk-
paamade vahel ning c) telegraafi
alal telegramm: sõnamass (s. o.
mass igalt address, sisse ja altkija
sõnal, kindla sõnade arvu alam-
määraga). Päle selle on hulka
eritoimetuse kindlaksmääratud
tariifid.

Tariifid kujundab Teedeminis-
terium juures olev Tariifinõu-
kogu, teedeministri abiesistumisel.
Sisemaaliste talituste alal on
tariifi määramine nõukogu suva-
as-sia lohtutusse vaid tariifit-
seerivate talituste silmasul-
kust ja piütusse sejuures isaa-
vetada nende alade tasuvust,
vastavad ettepanekud ja kalkulat-
sioonid esitab posti-telegraafi-
telefon alal Postitalitus.

Välismaaliste talituste alal aga
on Tariifinõukogu seotud rah-
vusvahelises konventsioonis kind-
laks määratud alammääradega
üldiselt rahvusvahelised faxid
on hulga kerukamad. Siin koos-
neb mass tavaliselt rale talitus-
massu rale transiitmaksust ja mitme-

segustest rahvusvahelistest maksu-
dest. Tariifid välismaalaste
talituste alal on tavaliselt kind-
laks määratud, ja ka avaldatud
kuldfrankides, väljaarvates
kirjapostisoodustite, ja rahasaade-
liste alal, kus need on avaldatud
Eesti kroonides.

Kuldfrank ei ole mingi reaalse
rahavahetus, vaid rahvusvaheliste
lepetega kindlaks määratud n. n.
"clearing ühused", mille võrreld leppe-
osaliste riikide rahvas kindlaks mää-
ratud. Ni on 1 kuldfrang. väär-
tus praegu võrreutatud 1,20 Eesti
kroonile, mis suure võrreld järge-
vastavad taksid ümberarvestatakse
Eest rahasse. Kuldfrank on loo-
dud seeliks, et aasta lõpul vaban-
nedes vastastikku arvete üren-
damisel hilisast kurside ümber-
arvestamisest.

Asudes vaatlema postiamet-
konna finantsilist seisundit,
kasutades allikana Postitali-
tuse poolt avaldatud 1937/38.
postiametkonna tegevuse ja
kassa läbikäigu billettähti

Kõikide 1937/38a. laekus posti,
telefon - telegraafialal tulused:

- 1) Postialal 3.054.889 kr.
- 2) Telegr. ja raadio 414.770 kr.
- 3) telefonialal 2.965.535 kr.
- 4) muud tulud 26.765 kr.

Kokku 6.461.959 kr.

Samadel aladel kulud:

- a) korraldus 4.826.763 kr.
- b) erakorralis 115.945 kr.

Kokku: 4.942.708 kr.

Ülejään 1.519.251 kr.

Korraldus- ja kuludest kulus teenustas-
konnale:

- a) Teenustasudeks (§1) 2.298.001 kr.
- b) Ametisõistudeks (§2) 26.539 kr.
- c) Soetusteks (§3) 168.703 "
- d) varustuseks (§5) 63.800 "

Kokku 2.557.043 kr.

missugune summa on ametkonna
korraldus- ja kulude kogumaks + 53%.
Ülejäänud 47% korraldus- ja kuludest
kulus majapidamiseks, kantsele-
kuldudeks, vorkuldudeks, vallasvara
soetuseks, hoonete remondiks j.n.e.
veist suurim kulu st. telefon- ja
telegraafikorrasole: 1.170.807 kr.

so. ca. 23% korralistest kuludest.

Erakorralistest kuludest kulus:

a) Telefonijaama laiendamiseks Tallinnas 33400 kr

b) Hoonete ehitamiseks 82.545 kr.

Kokku 115.945 kr.

B.

Postiametkonna tulude-
kulude vaatlus tötlemisalade
järgi.

Võttes vaatluse aluseks postiametkonna riiklikud talitusalad s.o. posti, teligraafi ja telefoni, näeme et tasuvus ei ole riiklane kõigil aladel. Ka on tihedamalt asustatud keskketes linnades tegevus elavam ja hulga tasuvam, kui hõredast asustatud maal. Põhje kõigil aladel tuleb linnadest rohkem laenu- ning tulude arvel maale juurde maksata, et sääl rildtarvitus- lanne talitus kohapäälsetel elurikkude kattesaadavaks teha.

I Postialal oli sissetulek
tuhandites kroonides 3054,9

Kulud s.d. 2063,9

ülejään 991 tuhat kr.

Uude tuledele lisanduvad kulud
võrre soetatud varandused 57,8 tuh. kr.
Seega kokku puhtulu 1048,8 tuh. kr.

Kulude alal on suurim kulu
postiala teenuste peale, lasteabi-
raha, arstiabi, varustus 1.117.200 kr.
Järgneb suurema kuluna posti-
vedu 527.900 kr., siis rahvusvahi-
lised maksud 131,800 kr. Teised
kulud nagu: väärtmärke valmis-
tamine (29,7 tuh. kr) vallasvara soetamine
(28 tuh. kr) kantselei, kohtu j. n. e. kulud
on vähema tähtsusega. Nõudiselt
postiala on hästi tasuv linnades,
kuna suurem soodustis läbikärs
ja tihedam asustus võimaldab
odavamalt soodustite kättesaami-
st.

1937/38 a. andmed ol. soodustis:

1) iga Tallinna elaniku kohta	177,7 kr	181 ajal	4,3	7 ähts.
2) keskm. iga linnas	112,1		73,4	3,1
3) keskm. iga maa	10,5		0,1	0,3

Me näeme et soodustite arvuline
vahe maa ja linnas elanike vahel
on äärmiselt suur. Ometi kul-
turi poliitilistel nõuetel
on peetud arendada tihedat posti-

punktide võrku. Nii ol. 1937/38a. lõpul Eesti 3661 postipunkti, mis teeb väga riiki posti punkti keskmiselt 10,2 km² pindala ja 302 elaniku kohta. Maa asutis tekitab suurt kulu just postivedu. 1937/38a. ol. postivedu traktide kogupikkus kes posti vetti ametkonna kulus 13.439 km. Aasta jooksul sõidet postivedades läbi 4.703.580 km. Kulusid ol. postivõrgu 527.900 krooni. Kõviosa sellest summast kulub maa postivõrku, kuigi on piisav äärmiselt nõrkhoidele olea tasude maksimumel hoideles maksimumist üle 5 sent. läbi sõidetud km. päält ja üle 1,15 senti riikisoodulise eelarve teenimisest postitraktile. Kuna riik on otseselt huvitatud, et ka maaelanud olea linlastega enam-vähem võrdses tingimustes posti suhtes, on paratamatult juurdemas maapostivõrku linna arell.

II. Telegraaf on kõrgst posti-ametkonna aladest ebatasuravim. On ilde ne tööas mitte üksnes meil, vaid igal pool, et telefoni alu tegevuse elavumise arell

väheneb telegraafi alal tegevus.
Seda eriti arast, mil telefonitehnika arengu tagajärjel arastnes võimalus telefonivõrkudest luua kõigi maailma jagudega.

Telegraaf eksisteerib mil põamuel õnnesõvi-, koostunde ning aritige- ruses kood telegrammide näol. Si ole küll võimalik siin esitada täpsed andmed, kuid suurem osa telegram- mest kuulub ulloletatud liikidele.

Mee postiametkonna tegevuse andmes on telegraafi kasutuse tabelis koor telegraafi tuludega näidatud ka tulud Riigi Ring- kõälenguel ja raadioalalt, mis- pärast ka telegraafi alal on väkene ülijään, seda põamiselt raadio tulude arvel, kuuas kulud sellel alal on vähe maa.

üldse laemus 1937/38 a. Telegraafi ja raadioalalt (tuhand. kr.) 414,8

Kulud: 1) palu, (ostetud raha j. n. l.) 227,3

2) telegraafi korashoid 49,6

3) rahvusvahelised maksud 65,5

4) üldkulud (kantselei, meiapid) 32,9

Kokku kulused 375,3 tuh. kr.

ülijään 39,5 - -

Telegraafiliinide korastoid ja
ehitamise on vähesel kasutamisel
tõttu kulukas, misparast vähem
asutistes on telegraaf kasutamise-
sist loobunud ja telegrammide
edasiandmine toimub telefonikaudu,
kuna telefoniliinid nagu ni tule-
vad korastoida ja telegrammide
edasiandmine telefonil on koguni
hõlpsam ning ei nõua erilist ette-
valmistamist nagu morseel ja raadiol
töötamine.

Telegraafikasutamine meil on
ilmselt väga tagasihoidlik.

1937/38a. andmel oli telegramme
keskmiselt ike elaniku kohta:

a) Tallinnas	1,1.
b) linnades	0,7
c) maal	0,05.

Nend arvud kõnelevad juba kom-
mentaarideta, kui võrd teavet saad
olla telegraafiala.

III. Telefoniala. on postametivõrka
arenevaks tegevusala ja vaatamata
kulukattele investeerimistele liinide
korastotuks, võrgu pidevaks aren-
damiseks ja tehnilise seisole
muretsemiseks, annab see ala pide-
valt ilu jääne. Seejuures ei ole

meie telefon kasutamise eest, kall's,
vaid üks odavamast Euroopas.

1937/38a. a. a. teinud telefon:

alalt 2.965,5 tuh. m.

kulud 2.503,5 - -

ülejään 462 tuh. m.

Sinna lisanduvad soetatud

varandused 757,6 tuh. m.

Kokku puhastulu 1.219,6 - -

Kulude osas on suurimaks kulud

1) tee, gate palk, arstid, töötised j. m. 1.035,5 tuh. m.

2) telefonivõrgu arendamine 757,5 - -

3) telefonikonarhoed 446,1 - -

Need kulud on väheosa osatähtsusest.

Ka telefonialal on linnas taasu-
vus rangelt suurem, kui maal ning
linna telefonarvud sinna juurde-
maks maatelefoni asutiste võrgu are-
damiseks. On ju linnades lühedama
asutuse tõttu kulud liinide ehitu-
sele ja konarhoide minimaalsed.
Maal aga võrre võrre asutuse tõttu
liinid pikad, nende ehitus ja kon-
arhoed kulukas ning teinud, vähesi
kasutamise tõttu vähe.

Telefon kasutamise ja kasutamise
ilmestamisega alljärgnevad andmed

1937/38a. tegevused:

Telefon kasutati keskmiselt nelinädala kohta:

a) Tallinnas	lõhktööred	183,3	kaugek.	4,6.
b) linnades	—	75,9	—	6,7
c) maal	—	2,4	—	2,3.

Seejuures al. 1. aprilliks 1938a.

Telefoniline:

linnades kokku 820,5 km.

maal — — — 13.242,8 km.

lõhktööred linnades — — 61.896,9 km

maal 86.323,8 km.

On pikemata selge, kui palju kulukam on maatelefonivõrk. Seejuures aga telefonikasutamine ja tulud vaid ca. 7% linnade tulust. Ometi on ka maatelefonivõrgu arendamine vajalik, kuna peagu 40% linnadest väljavalitud kodudest ja vastupidiselt riigikassale. Kui suureks on maatelefonid, kahaneb ka linnades telefonikasutamine. See kõrval ei saa aga kahelda telefonivõrkudest ja kasutamisest maajärgi arendamises. Telefon on kujunenud koostöös riigikassas valitavateks tarbeks ja selle alus peidab arendamine. Tähtsaks

sin tasuruse. Erit kui arvestada
et automatiseerides telefonilangevate
teenindamise kulud miinimumi.

— —

Viis lõpuks, vaadeldes
riisikandajate postiametnõu-
tegevust, ja rakendust, pean nen-
tama, et see ettevõtluse alus-
määr riigiettevõtluses on õieti
kondaldataud, ja seejuures end tasur.
Kui postiametnõu osatähtsus
ei ole kuigi suur puhtalt
mõttes riigelarveliselt, on eti-
tädal see ettevõtluse harem i-
tarvituslikum ja väga olulise
teenindamisest. Tasudes koguni
pidevalt rüüga oma rakendu-
se kulud ja rahuldades ajasõha-
seda nõudeid pean selline rakendus
päävima meie rahulole.